

ŠOTEK

Uvnitř najdete:

1. máj

Májové pranostiky

Pohádky druháčků

Den matek

Měsíc botaniky

Nepřehlédněte:

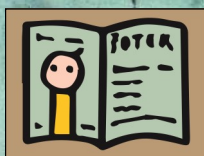
Pohádkový Svojanov

Znáte pohádky?

Ledoví muži

Yeti

Nepřehlédněte

1. MÁJ - TRADICE

Každá holka, maminka, slečna, ba i babička se nemohou už dočkat 1. máje, aby se mohly nechat políbit pod rozkvetlou třešní, aby „NEUSCHLY“. Polibek pod rozkvetlým stromem měl v prvé řadě páru zajistit plodnost. Pohanské tradice totiž byly úzce spjaty s přírodou a s přesvědčením, že lidé svou činností bezprostředně ovlivňují dění kolem sebe. Ve starověkém Římě byl první máj oslavován jako tzv. Floralia den, který byl zasvěcen bohyni jara a plodnosti Flóře. Tu za svou patronku považovaly i provozovatelky nejstaršího řemesla. Křesťanský první máj se slavil velmi cudně. Polibek byl považován za velmi intimní projev a milenci se mohli políbit jen v okamžiku zaslíbení, tzn. polibek byl úzce spjat se svatbou. Současná podoba tradice se tak dochovala až z poloviny 20. století, kdy došlo k uvolnění mravů. V ten čas polibek zajišťoval nejen plodnost a zaslíbení, ale také ještě celoroční krásu a přitažlivost. Pokud se navíc šly dívky na 1. máje umýt do potoka, zajistilo jim to nejen osvěžení, ale i omlazení. S polibkem ale také úzce souvisí tradice stavění májek. Rozkvetlá májka se dříve stavěla ne uprostřed vesnic, jak je tomu nyní, ale u oken vyvolených svobodných dívek. Muselo jít ale o dívky zachovalé, tedy panny. Ten, kdo májku stavěl, ji musel hlídat, stejně jako svou lásku před potenciální konkurencí, která ji mohla zničit. V některých krajích je poté zvykem na 1. máje vysypávat chodníčky lásky. Pěšinky z písku, vápna, pilin spojit domy zamilovaných dvojic. V Rakousku dodnes přetrvává tradice, že si milenci před svými domy kreslí v tento den srdce se svými jmény.

Paradoxní je, že ačkoli je květen považován za měsíc lásky a právě jeho první den se slaví polibky, na svatby bývá chudý. K májovým svatbám se totiž váže pověra, která praví: Na svatbu v máji, do roka máry. Tato pověra vycházela z předpokladů našich předků, že po svatbě žena téměř okamžitě otěhotní, což by znamenalo, že by porod vycházel na měsíc únor. Hrozilo by tak, že v kruté zimě nepřežije matka ani dítě. Lékařská pomoc u chudých lidí v té době nebyla po ruce, zásoby jídla se ztenčovaly... To je ale historie, která se současnosti opravdu netýká. Nověji se říká, že květnová manželství podléhají častěji rozvodům než ta, která byla uzavřena v jiných měsících. Ani tato tvrzení se ale nezakládají příliš na pravdě. Nicméně i ze statistik je patrná pověřivost novomanželů, jelikož se v tomto měsíci svatby odehrávají stále výjimečně.

PRANOSTIKY:

Sníh v máji - hodně trávy.

Studený máj - v stodole ráj.

Suchý březen, chladný máj - bude humno jako ráj.

Chladno a večerní mlhy v máji, hojnost ovoce a sena dají.

Není-li květen ani příliš studený, ani mokrá, naplňuje stodoly i sudy.

V máji vlhko, chladno - bude vína na dno.

Májová vlažička - naroste travička; májový deštíček - poroste chlebiček.

Májová kapka platí dukát.

V máji aby ani hůl pastýřova neoschla.

Na mokrá květen přichází suchý červen.

Deštivý květen - žízňivý říjen.

Májová voda vypije víno.

Večerní rosy v máji hodně sena dají.

Je-li už máj zahradníkem, není stodol milovníkem.

Když máj vláhy nedá, červen se předá.

Andrea Lacmanová, Michaela Kynclová

KVĚTEN - MĚSÍC ROSTLIN A BOTANIKY

Píše se rok 1905 a na horním toku řeky Mekong se mladý skotský botanik George Forrest chystá jako první zmapovat flóru čínské provincie Jün-nan.

Posbíral zde desítky mimořádných exponátů, nestihl je však přepravit do bezpečí.

Krvavá vzpoura tibetských mnichů jeho skupinu zastihla nepřipravenou.

Všichni až na Forresta padli. Ten si zachránil život díky velké porci štěstí a své bezosřednosti.

Domů se vracel bez přátel, bez nálezů a s hrůzostrašnými vzpomínkami, jež by každý chtěl co nejdříve zapomenout. On se přesto do Jün-nan vrátil ještě šestkrát, aby dokončil sbírku tamních květů a rostlin. Dnes se mu mezi historiky přezdívá „Indy“ podle slavného doktora Jonese. Tento příběh vám vyprávím proto, že někteří muži byli schopni pro floru udělat cokoliv.

GEORGE FORREST

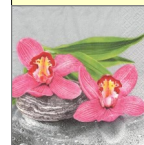
George Forrest se narodil ve skotském Falkirku 13. března 1873. Po ukončení škol a akademie se šel učit k místnímu chemikovi (roku 1891). Poté odcestoval do Austrálie, kde hledal zlato a také choval ovce.

Po krátké době jeho život nabral nevídaný obrat...

Začal se více a více zajímat o rostliny a jejich výskyt. První svoji výpravu uskutečnil v roce 1904 do čínské provincie Jün-nan.

Pouze se 17 sběrateli se vydal do neprozkoumané tibetsko - čínské krajiny sbírat botanické exponáty, o většinu z nich ale přišel. Při dalších výpravách se mu už dařilo lépe. Celkem nasbíral více jak 31 000 vzorků.

Petr Herynek

DEN MATEK

Svátek matek vyjadřuje úctu k ženám, matkám a jejich roli ve společnosti. Svátek je slaven po celém světě, kvůli svým různým kořenům v různé dny.

Původ pro naši civilizaci má zřejmě v antických oslavách bohyně matky. Ve starém Římě se například slavil svátek zvaný Matronalia, zasvěcený bohyni Juno.

Novodobá historie svátku se ovšem datuje z let občanské války ve Spojených státech amerických. Sociální aktivistka Julia Ward Howeová vyzvala ve svém Provolání ke dni matek z roku 1870 ženy ke sjednocení proti válkám, v pacifistické reakci jak na občanskou válku v USA, tak na válku pruskofrancouzskou v Evropě. V Provolání vyzývá ke svolání kongresu žen světa, které by podpořily spojenectví různých národů a přispěly k přátelskému řešení mezinárodních otázek v zájmu míru. Její následnicí byla Ann Jarvisová, která se od roku 1858 snažila prostřednictvím Pracovních klubů matek o zlepšení sociálně zdravotních podmínek a o snížení dětské úmrtnosti. Po roce 1868 pracovala na usmířování sousedů, kteří bojovali v občanské válce na opačných stranách.

Poprvé byl slaven Svátek matek v upomínku na Ann Jarvisovou dne 10. května 1908 v městě Grafton, West Virginia. Některé státy USA prohlásily Svátek matek za oficiální svátek roku 1912. V roce 1914 byl Svátek matek prohlášen za národní svátek USA prezidentem Woodrowem Wilsonem. Dodnes je Svátek matek jedním z (nejen komerčně) nejoblíbenějších svátků v USA. Jiný původ má britský Svátek matek. Jde zřejmě o zvyk pocházející ze 16. století, kdy lidé navštěvovali ve čtvrtou neděli velikonočního půstu svůj „domovský“ kostel, a kdy byla tudíž příležitost pro rodiny strávit čas pohromadě. Podle historiků v tento víkend posílali zaměstnavatelé své mladé nádeníky a služebné domů, aby se setkali se svými rodinami a matkami. V souladu s tradicí a jejími různými kořeny se slaví Svátek matek převážně ve dva různé dny – buď čtvrtou neděli velikonočního půstu, což je případ Irska a Velké Británie, nebo druhou neděli v květnu.

Takto se slaví například v následujících evropských zemích: Belgie, Česká republika (byť tento svátek není součástí zákona o státních svátcích), Chorvatsko, Dánsko, Estonsko, Finsko, Německo, Řecko, Rakousko, Island, Itálie, Lotyšsko, Malta, Nizozemí, Slovensko, Švýcarsko a Turecko. Z mimoevropských zemí jsou to například: Austrálie, Brazílie, Kanada, Čína, Chile, Kolumbie, Kuba, Japonsko, Malajsie, Nový Zéland, Peru, Filipíny, Taiwan, USA, Uruguay a Venezuela.

*Michaela Kynclová
Miroslav Hrabovský*

MAMINKA MÁ SVÁTEK

Druhou květnovou neděli se slaví Dne matek. Tento svátek se tradičně slaví po celém světě, i když v různých zemích se datum oslavy tohoto svátku liší. Děti ze školní družiny vyráběly dárečky a přání, aby udělaly maminkám a babičkám radost.

Maminka je můj polštářek
pro sladké spaní.
Maminka je můj korálek,
co nikdy nepustím z dlaní.

Maminka je můj medvídek,
veselá pohádka i lžička medu.
Nezlob se, maminko,
líp to říct nedovedu.

M

A

T

E

K

Přinášíme slíbenou 2. část pohádek od našich druháčků:

Kateřina Šplíchalová

William Peška

N

A

Š

E

O křečkovi Mirečkovi
Byl jednou jeden křeček
a jmenoval se Mireček.
Byl to spěvák.
A jednou měl svůj
koncert. Jeho kamarádka
se jmenovala Lvonilka.
Byla skladatelka. Jednou
Mireček a Lvonilka šli
u klavíru a sklápěli
novou písničku. Potom se
Mireček rozpíval a
Lvonilce se to líbilo. Proto
mu rekla, aby to zaspí-
val znovu. Mirečekovi
se ale zhroutil hlas. Lvonil-
ka se mu omluvila a
dala mu dárek. Mireček
šel do nemocnice a tam mu
řekli, že nemá jeden
den mluvit. Lvonilka se
o něj starala. Mireček
ji poděkoval, protože se
mu hlas vrátil. Začal zpívat
na koncertě a byl šťastný.

O NEPOSLUŠNÉ POMLÁZCE
Proč se jí říkalo
neposlušná?
Protože pokaždě,
když měla jít na kolečku,
sáhla se jí nechtělo a začala se
kroužit. Myslím, že to bylo
proto, že se celý rok holky
staraly o její proučky,
které rostly na naší

zahradce. Tak jsem se jí znovu
zasadil a budu se o ní starat
sám, aby mě už ve příštím
roce poslouchala a holky vyšle-
hala.
KONEC

David Tomášek

Res a švábci
Jednoho dne se pesek Ňufík
seká se švábci, kteří ho ve
spánku nabarví na syžra.
Ňufík do klidu na procházce
obchází pracovníci Leo
a odvedou ho domů. Ňufík
si ve Leo najde kamarády
a zalíbí se mu velmi. Jednoho dne
zaručí Ňufíkovi lidský kamarád
Daniel. Toudobou začne obrov-

Šeňásko

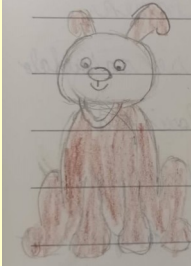
Ilustrace: Petr Džbánek

Malíř: Petr Džbánek

Malé šeňásko se saskulovalo
do temného lesa. Leželo pod
strom a bylo nikdo nevidět.

Moc se bálo, že už nikdy neuví-
dí svou maminku. Ale najednou
šeňásko uvidělo malou holčičku.
Nevědělo a hned se sa ní
rozběhlo. Od té doby je

smích nerozlučná dvojice.

Petr Džbánek

Daniel Ropek

24. března

Králičekovi

Králiček šel ve hvo-
zíkárnu. Jednou ušel
ze Honil do pes.

Králiček ušel do
lesa. Tam ho našel
bloud a rovátil ho
semle. Potom opravil
dům v brance.

Matěj Kočvara

Jednou jde děda ven, a
vzpomene si, že má postavit
pergolu. Věsme si kladivo,
pilu a tak dále. Staví,
staví až dostaví. A per-
gola stojí. A najednou
sačne foukat vítr a
pergola spadne. A nakonec
přijde pohádkový dědeček
a všechno spravi.

Děda postaví pergolu

P

O

H

Á

D

K

Y

ZMRZLÍ MUŽI

Kdo byli „ZMRZLÍ MUŽI“ a existovali vůbec?

Období mezi 10. až 14. květnem bývá označováno jako období zmrzlíků, studených svatých, ledováků, ledových mužů a podobně. Bývá to výrazně studené období, avšak

charakter doprovodného ochlazení není vždy stejný. Někdy se teplota dostane i pod bod mrazu, ale častěji nastává pouze citelné ochlazení a především se vyskytují vydatné studené dešťové srážky. Ty jsou charakteristické i pro další významnou pranostickou dominantu, kterou představuje svatá Žofie.

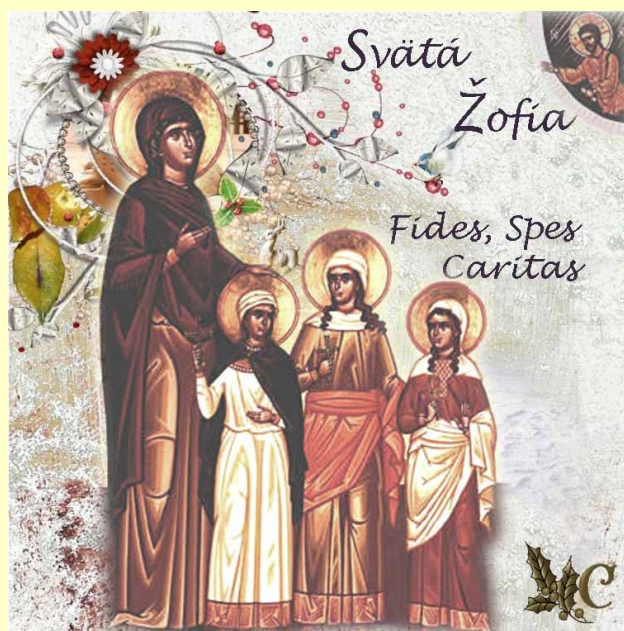
Kdo byli - a žili vůbec - oni představitelé obávaných studených období?

12. května PANKRÁC

„Ledový světec“ svatý Pankrác se narodil okolo roku 290 ve Frýgii (Malá Asie). Traduje se, že pocházel z vážené křesťanské rodiny. Matka však zemřela hned po jeho narození a otec o rok později. Tak o něj pečoval strýc Dionýsos, který s ním později přesídlil do Říma. To bylo v době, kdy císař Dioklecián velmi tvrdě pronásledoval křesťany a veřejné přiznání ke křesťanství bylo trestáno smrtí. Mladý Pankrác se však nezalekl a své vyznání neskrýval, což mělo za následek, že byl zajat a uvězněn. Bylo mu nabídnuto, že když se své víry vzdá, zachráni si život. Ale čtrnáctiletý Pankrác se nedal přesvědčit a tak 12. května roku 304 byl veřejně st'at. Jeho tělo uschovala statečná žena v římských katakombách. V roce 500 papež Symach postavil nad Pankrácovým hrobem kostel. Později zde byla vystavěna bazilika sv. Pankráce, jež zde stojí dodnes. Pankrácův kult se rozšířil po celé Evropě, především pak v Německu. Dnešní Pankrác je ve Francii patronem dětí a prvně přijímajících. Ochraňuje mladé rostliny a květy, jeho přímliuva pomáhá při bolestech hlavy a při křečích - a také proti křivé přísaze. Význam jména Pankrác v tomto případě neodpovídá povaze chlapce a jeví se jako nahodilé. Základem je totiž řecké slovo pankrati-on, což znamená „celkový závod“ nebo „víceboj“, lze vycházet i ze slova pankratés - přeloženo jako „vševládny“.

13. května SERVÁC

Druhý „ledový světec“ svatý Servác pocházel z Arménie (datum narození spadá do 4.století). Pravděpodobně roku 340 se stává biskupem v Tongernu (Belgie). Patřil k nejtvrdějším odpůrcům arianismu. Zemřel 13. května roku 384 v Maastrichtu (Holandsko) na zimnici. Je patronem Maastrichtu, Goslaru, Limburgu/Lahn, Quedlinburgu a Wormského biskupství. To svědčí o velké úctě, které se tento patron těší. Navíc jej berou za svého ochránce i zámečníci a stolaři, lidé se k němu modlí, když je sužuje revmatismus, bolesti nohou a horečka. Také je vyzván, aby ochránil před škodami od mrazu, který přichází nikým nezván ani nevolán. V Maastrichtu se na světce počest v současné době každých 7 let koná velká posvátná pouť.

Při procesí (ommegang) nesou věřící ulicemi Servácovu hlavu a další ostatky. Jméno Servác má základ patrně v latinském slově servare - "uchovávat". Znamená tedy něco jako "strážce" nebo "ten, který uchovává".

14. května BONIFÁC

Třetí „ledový světec“ svatý Bonifác, se podle legendy narodil v Římě ve 3. století. Bohatá Římanka – křesťanka - jej poslala do Tarsu v Malé Asii (dnešní Turecko), aby tam pro ni se svými druhy vyhledával ostatky mučedníků. Bonifác se do té doby o křesťanskou víru nezajímal, a tak bral cestu spíše jako povyražení. V Tarsu byl svědkem toho, jak jsou zde křesťané krutě a bez soucitu v celých zástupech veřejně pro víru zabíjeni. Pod vlivem hrůzných zážitků se veřejně přihlásil k víře Ježíšově. Byl okamžitě uvězněn a po krutém mučení jej biřicové vhodili do vařící se smůly. Legenda říká, že jeho zděšení přátelé přinesli nakonec do Říma ostatky jenom jednoho mučedníka - Bonifáce. Tam jej pohřbili na Via Latina. To vše se mělo stát kolem roku 306. Jméno Bonifác vychází z latinského výrazu (homo) boni fati, což lze přeložit jako „člověk dobrého osudu“, což může znamenat, že každý Bonifác je šťastlivec.

Adéla Stejskalová, Adam Janalík

V současnosti si velice často jako zmrzlého muže představujeme i Yettiho:

YETTI

Jak si představujete Yettiho? Je to chlupatá obří opice či lidoop, která vás chce pouze k svačince, nebo milý přátelský tvor s příjemnou bílou srstí? O tom se můžeme jen dohadovat.

Wikipedie nám o něm říká:

Yetti je označení neznámého druhu dvounohého lidoopa, člověku podobného. Jeho existence nikdy nebyla spolehlivě prokázána nebo zdokumentována. Yetti je údajně až 2,5 metru vysoký chlupatý tvor podobný lidoopovi nebo pravěkému člověku.

Tolik z Wikipedie.

Lidé si myslí, že jsou 3 druhy Yettiho. Malý, střední a velký. A mají i jiné stopy, taky malé, střední a velké.

Někteří lidé tvrdí, že ve sněhu zahlédli Yettiho stopu, nebo viděli snad i celého Yettiho. Samozřejmě že to může být pravda, ale s největší pravděpodobností to je pouze podvod.

O Yettim existuje hromada různých pohádek. Znáte nějakou? Já znám například Slavný lovec Pampalini a Yetti nebo Sněžný kluk.

A víme, kde se vůbec nachází? Yetti neboli sněžný muž se údajně nachází v horách.

Má asi rád svůj klid, protože je skryt v Himalájích (v Asii, v tomto pohoří se nachází i největší hora světa Mount Everest) a nebo i v Alpách (Francie, Itálie Švýcarsko, Lichtenštejnsko, Německo, Rakousko a Slovinsko).

A proč se jmenuje zrovna Yetti? Slovo Yetti je totiž obecný pojem pro "divoké horské zvíře".

Ida Klímová

M

U

Ž

I

POHÁDKOVÝ SVOJANOV

Přinášíme Vám zajímavý tip na výlet ke Dnu dětí:

Ve dnech 5. a 6. června 2021 se všichni návštěvníci hradu Svojanova mohou těšit

na Pohádkový Svojanov, který se uskuteční od 9:00 do 17:00 hodin.

Při prohlídkách se přichozí budou potkávat s pohádkovými bytostmi.

Scény ze známých českých pohádek se odehrají přímo na prohlídkových okruzích.

Setkání s pohádkovými postavami budou interaktivní, to

znamená, že účastníci prohlídek by měli počítat s tím, že budou vtaženi do děje.

Kdo chce vidět Zlatovlásku, čerta s Káčou a mnohé další, pak by měli naplánovat výlet na hrad Svojanov.

Prohlídka není nutné předem rezervovat.

Pro návštěvníky víkendové akce bude otevřena restaurace s možností venkovního posezení a občerstvení v areálu odpočinkové zóny v předhradí.

Hrad Svojanov se zapsal do dějin nejvíceletějšího evropského konfliktu v historii. Za třicetileté války tímto krajem procházela různá vojska. Podle neověřených záznamů byl dobýván i hrad.

Hrad Svojanov patří k nejoblíbenějším výletním cílům Pardubického kraje. K prohlídce nabízí tři trasy.

Okruh A představuje interiéry empírového paláce z 19. století, okruh B středověká sklepení s mučírnou a goticko-renesančním dům zbrojnošů s ukázkou života hradní posádky a okruh C venkovní areál s gotickou zahradou a rozhlednou na vrcho-

lu břitové věže.

Mezi různá lákadla patří bylinková zahrada, postupně je možné zajít do nepřístupných koníren.

Součástí prohlídky v Domě zbrojnošů je výstava papírových modelů hradů a zámků.

Tomáš Košnar

A abyste při případné návštěvě hradu neudělali ostudu, připomeňte si známé pohádky s námi. Poznáte je podle naší nápovědy?

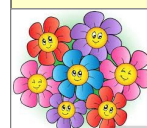
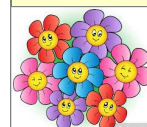
- 1/ Jiřík
- 2/ Rozsypané perly
- 3/ Živá voda

- 1/ Jurášek
- 2/ Oříšky
- 3/ Ztracený střevíček

- 1/ Červená pokrývka hlavy
- 2/ Hladová šelma
- 3/ Košíček

- 1/ Pardubice
- 2/ Netradiční stavba
- 3/ Sourozenci

NEPŘEHLÉDNĚTE:

hrad
Svojanov

www.svojanov.cz

Hrad Svojanov

ve vlastnictví města Poličky
vás zve na

Kulturní program roku 2021

5.- 6. 6. Pohádkový Svojanov

Prohlídka hradu oživené hranými scénami představujícími naše národní pohádky

26.- 27. 6. Královské slavnosti

Historické slavnosti na hradním nádvoří připomenou osobnost českého krále Přemysla Otakara II.

10.- 16. 7. Řezbářské dny

Řezbáři vytváří umělecká díla přímo před zraky návštěvníků

17. 7. Sraz veteránů zn. Moskvič

Přípomínka automobilů, které kdysi brázdili našimi silnicemi

17. – 18. 7. Dobové pokrmy – průlom staletími

Pokrmy podle starých receptů budou připravovány a podávány v historické hradní kuchyni

25.-28. 7. Dny práva útrpného

Hradní mučírna bude oživena hranou scénou představující aplikaci práva útrpného

31. 7. - 1. 8. Divadelní pouť

Přehlídka divadelních souborů za účasti Evy Hruškové a Jana Přeučila

28. – 29. 8. Třicetiletá válka na Svojanově

Bitvy, souboje a další vysotpení na hlavním nádvoří připomenou jedno z nejtemnějších období

11. – 12. 9. Oslava 111 let od zakoupení hradu městem

Město Polička v roce 1910 zakoupilo hrad Svojanov. Oslava výročí nám připomene tuto dobu.

2. - 3. 10. Dobové pokrmy – 19. století

Pokrmy typické pro 19. století budou připravovány a podávány v historické hradní kuchyni

29.-30. 10. Svojanovské stíny

Noční prohlídky připomenou pověsti a legendy hradu

27. 11. - 12.12. Hradní advent

Prohlídky hradu s tradiční vánoční výzdobou a povídáním o vánočních zvycích

11. – 12. 12. Dobové pokrmy – Vánoce

Pokrmy typické pro vánoční období budou připravovány a podávány v historické hradní kuchyni

Odkazy:

www.i-creative.cz

mimibazar.cz

<http://www.icej.cz/>

novinky.cz

www.veskole.cz

www.google.com

ŠKOLNÍ
ČASOPIS ROKU
2015

KVALITNÍ ŠKOLNÍ ČASOPIS
ABECEDA, O. S., 2012